

Raba slovenščine v deželnem svetu

Kot smo zvedeli, bo prihodnji teden deželni dvet razpravljajal o spremembah notranjega pravilnika, zlasti pa o popravkih členov 56 in 103, ki ju je maja leta 1974 predlagal svetovalec Slovenske skupnosti dr. Drago Štoka. Pred kratkim pa so podobne popravke vložili tudi komunisti.

Vse kaže, da se je predsednik deželnega sveta Pittoni končno le odločil za sklicanje odbora za pravilnik, ki bo proučil omenjene amandmaje in s tem omogočil začetek obširne razprave v deželni zbornici. Spreminjevalna predloga svetovalca Štoka se tičeta vprašanja pravice do rabe slovenskega jezika v deželnih komisijah in v deželnem svetu. Slovenski svetovalec se pri tem sklicuje tako na vsebino 3. člena posebne deželnega statuta za Furlanijo - Julijsko krajino kot tudi na tiste člene statuta v deželah Tridentinsko - Južni Tirol in Dolina Aoste, ki zagotavljajo pravico do rabe materinega jezika nemško in francosko govoreči manjšini.

Razprava v deželnem svetu bo zlasti zato aktualna, ker se med našo javnostjo še ni podel mučen vtis, ki je nastal zaradi ponovne prepovedi rabe slovenskega jezika v tržaškem občinskem svetu, kar se je pripetilo, kot znano, občinskemu svetovalcu Slovenske skupnosti dr. Dolharju. Prihodnji teden bomo torej lahko spet ugotovili, katere italijanske politične sile resnično in iskreno zagovarjajo zaščito naših pravic, od katerih je pravica do rabe materinega jezika ena najosnovnejših.

(dalje na 3. strani)

ZAPORA DEVIZNEGA TRŽIŠČA V ITALIJI

Italija ima zdaj težak boj kar na dveh frontah: reševanje vladne krize ter pripravljanje nujnih gospodarskih ukrepov ob zapori deviznega tržišča.

Zakladni minister Colombo je v pristojnih odborih senata obrazložil, zakaj je vlada zaprla devizno tržišče. Iz njegovih besed je videti, da bo zapora trajala še precej časa. Colombo je namreč poudaril, da sta za ponovno odprtje tržišča zlasti dva pogoja: rešitev vladne krize in sprejem jasnega gospodarskega programa.

Kakšen je cilj vladne odločitve za zaporo deviznega tržišča? Vlada predvsem skuša zmanjšati špekulacijski pritisk na liro, da bi ponovno okrepila njeno vrednost. Z zmanjšanjem pritiska naj bi čuvali italijanske zlate in valutne rezerve, ki so se v zadnjem času nevarno zmanjšale. Italija ima sedaj zlate rezerve za 3,5 milijarde dolarjev in tujih valut za okrog 600 milijonov dolarjev. Računa lahko še s posojili v tujini, kot so: 500 milijonov dolarjev pri zahodnonemški Narodni banki, tri milijarde dolarjev pri ameriški zvezni banki ter 450 milijonov dolarjev v obliki posebnih pravic do dvigov pri Mednarodnem denarnem skladu.

Vendar so tuja posojila — sodijo nekateri komentatorji — postala vprašljiva zaradi vladne krize v Italiji ter zaradi komunistične hipoteke nad vlado ob podpori socialistov. Tako se prepletajo vzroki politične in gospodarske krize z nevarnostjo zloma italijanske valute.

V takšnih politično-gospodarskih okoliščinah je postal vladni ukrep za zaporo deviznega tržišča nujen, ker je treba spodbuditi proizvodni aparat v Italiji z uvozom surovin ter s povečanjem blagovnih zalog. Nadaljnje hitro padanje lire bi pomenilo dodatno finančno brežo za italijanski proizvodni sistem ter ponovno poslabšanje plačilne bilance s tujino. Zaradi sedanje svetovne konjunktore omenjenih negativnih pojavov ne bi moglo odtehtati dejstvo, da razvrednotenje valute običajno spodbuja izvoz zaradi večje konkurenčnosti cen domačih proizvodov.

Podobne odločitve je italijanska vlada sprejela že pred tremi leti, ko je prišlo do dveh zapor borze, in sicer od 10. do 13. februarja ter od 2. do 19. marca 1973. Leta 1973 je italijanska lira uradno izstopila iz tako imenovane »monetarne kače«, v kateri okviru nihajo v določenih mejah glavne zahodnoevropske valute. Lira je bila prepuščena prostemu nihanju ter sta bili ustanovljeni dve devizni tržišči: trgovinsko in finančno. Vlada je podpirala samo trgovinsko tržišče ali blagovne odnose s tujino, tako da je bil padec na tem manjši kot na finančnem tržišču ali pri gibanju kapitalov.

Po ponovnem odprtju borze 20. marca 1973 je lira pričela padati ter je na tako imenovani »črni četrtek« za italijansko valuto 14. junija prvič preseгла kotiranje 630 lir za dolar.

Tako je bila prvič presežena intervencijska meja Banke Italije, ki uradno znaša 629,50 lire za dolar. Novembra 1974 je razvrednotenje lire doseglo že 21 odst. V letu 1975 se je lira nekoliko okrepila ter je ostala dokaj stabilna zaradi izboljšanja italijanske plačilne bilance s tujino.

Kako je reagirala italijanska borza na zaporo deviznega tržišča? Na glavnih borzah, to je v Milanu in v Rimu, so se takoj dvignili vrednostni papirji, ki so pač odraz nepremičnin in drugega imetja. Po dveh dneh zapore je lira padla za 6,5 odst. v razmerju z dolarjem ter je nastal na prostem tržišču po blokadi uradnega tečaj okrog 735 lir za ameriški dolar. Najbolj je lira padla v razmerju z zahodnonemško marko in s švicarskim frankom, to je za 9,8 odstotka. Večjo trdnost je ohranila proti francoskemu franku ter je zabeležila padec samo 4,3 odst., ker se je okreplil špekulacijski pritisk tudi proti francoski valuti, ki prav tako spada med šibke v okviru za-

Egidij Vršaj

(dalje na 3. strani)

Še zadnji Morov poskus

Potrpežljivo in blago je tkal Moro pretekli teden svoje mreže, toda socialistična metla mu jih je neusmiljeno ometala. Včeraj mu je ometla še zadnjo mrežo — načrt za enostrankarsko vlado, sestavljeno iz samih krščanskih demokratov, ki naj bi uživala zunanjo podporo treh strank bivše leve sredine: socialistov, republikancev in socialnih demokratov. Že prej sta propadla osnutka za tristrankarsko vlado krščanskih demokratov, socialistov in republikancev oziroma krščanskih demokratov, socialnih demokratov in republikancev. Socialistom nista ugajala. Hoteli bi samo dvostrankarsko vlado KD-PSI, v kateri bi bil vzpostavljen takoimenovani preferenčni odnos med krščanskimi demokrati in njimi, kar bi praktično pomenilo, da bi morala Krščan-

ska demokracija opustiti svoje zavezniške odnose z republikanci, pa tudi s socialisti, ki bi se posvetili samo zavezništvu s socialisti. S tem pa bi se izročila dejansko na milost in nemilost socialistični stranki, ki bi ji lahko postavljala pogoje po mili volji, predvsem seveda glede gospodarske politike in glede odnosa do komunistov. Socialisti bi hoteli, da bi se taka vlada naslanjala na zunanjo podporo komunistične stranke, s čimer bi ostala neodvisna od razpoloženja socialnodemokratske stranke in republikancev. Toda postala bi popolnoma odvisna od leve PSI in KPI. Če pa se tako izroči v roke levice, bi morala seveda voditi politiko, ki bi jo hotela ta, ali pa bi ji socialisti in komunisti odrekli

(dalje na 2. strani)

RADIO TRST A

: : NEDELJA, 1. februarja, ob: 8.00 Koledar. 8.05 Slovenski motivi. 8.30 Kmetijska oddaja. 9.00 Sv. maša. 9.45 Glasba za orgle Johanna Pachelbela. 10.15 Poslušali boste. 11.15 Mladinski oder: »Pestrna«. Napisal France Bevk, dramaturg Mariza Perat. Prvi del. Režija: Lojzka Lombar. 12.00 Nabožna glasba. 12.15 Vera in naš čas. 12.30 Glasbena skrinja. 13.00 Kdo, kdaj, zakaj. 13.30 - 15.45 Glasba po željah. 14.30 Nedeljski vestnik. 15.45 Orkestri in zbori. 16.30 Šport in glasba. 17.30 »Veseli se angeli v nebesih«. Radijska drama, napisal Jon Gudmundsson, prevedla Marija Raunik. RO. Režija: Jože Peterlin. 18.40 Nedeljski koncert. 19.20 Zvoki in ritmi. 20.00 Šport. 20.30 Sedem dni v svetu. 20.45 Praktika, prazniki in obletnice, slovenske viže in popevke. 22.00 Nedelja v športu. 22.10 Sodobna glasba. 22.25 Glasba za lahko noč.

: : PONEDELJEK, 2. februarja, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.40 Radio za šole (za srednje šole): »Slovenski film«. 12.00 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 14.30 Pregled slovenskega tiska v Italiji. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost, književnost in prireditve. 18.30 Radio za šole (za srednje šole — ponovitev). 18.50 Scenska in baletna glasba. 19.10 Odvetnik za vsakogar. 19.20 Jazz glasba. 20.00 Športna tribuna. 20.35 Slovenski razgledi: Srečanja - Trobentač Tone Grčar, pianist Aci Bertoncej. Paul Hindemith: Sonata; Jean Françaix: Sonatina - Slovenska ljudska materialna kultura - Slovenski ansambli in zbori. 22.15 Glasba za lahko noč.

: : TOREK, 3. februarja, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Praktika. 12.50 Revija glasbil. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Flavtist Kurt Redel, klavičembalist Ludwig Hoffmann. 18.50 Mojstri swinga. 19.10 1945-1975: trideset let gledališkega amaterstva v naši deželi (2. oddaja). 19.25 Za najmlajše: pravljice, pesmi in glasba. 20.00 Sport 20.35 Čajkovski: Devica Orleanska, opera. 21.55 Glasba za lahko noč.

: : SREDA, 4. februarja, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.40 Radio za šole (za I. stopnjo osnovnih šol): »Veselo zarajajmo«. 12.00 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Radio za šole (za I. stopnjo osnovnih šol - ponovitev). 18.50 Zagrebški solisti. 19.15 Družinski obzornik. 19.35 Western-pop-folk. 20.00 Sport. 20.35 Simfonični koncert. Vodi Marco Erede. Sodeluje pianist Massimo Gon. 22.10 Glasba za lahko noč.

: : ČETRTEK, 5. februarja, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.30 Slovenski razgledi. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Nove plošče resne glasbe (Ada Markon). 19.10 Dopisovanje Francesco Leopoldo Savio - Matija Čop (Martin Jevnišar). 19.25 a najmlajše: »Pisani balončki« (Krasulja Simoniti). 20.00 Sport. 20.35 »Henrik IV«. Tragedija, napisal Luigi Pirandello, prevedel Ivan Savli. SSG v Trstu Režija: Modest Santic. 22.00 Glasba za lahko noč.

: : PETEK, 6. februarja, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.40 Radio za šole (za II. stopnjo osnovnih šol): »Poslušajmo in ilustrirajmo«. 12.00 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Radio za šole (za II. stopnjo osnovnih šol - ponovitev). 18.50 Duo Senia-Cabai: violinistka Renata Senia, pianistka Maria Grazia Cabci. 19.10 Slovenska povojna lirika: »Domoljubna in uporniška pesniška melanholija Andreja Kokota« (Lev Detela). 19.25 Jazz glasba. 20.00 Sport 20.35 Delo in gospodarstvo. 20.50 Vokalno instrumentalni koncert. Vodi Hermann Scherchen. Sodelujejo sopranistka Lucille Udovich, mezzosopranistka Myriam Pirazzini, tenorist Amedeo Berdini in basist Paolo Montarsolo. 21.30 Glasba za lahko noč.

: : SOBOTA, 7. februarja, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Poslušajmo spet. 15.45 Avtoradio. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Romantična simfonična glasba 18.50 Filmska glasba. 19.10 Liki iz naše preteklosti: »Milan Skrbinšek« (Lelja Rehar). 19.20 Glasbene diagonale. 19.40 Pevska revija. 20.00 Sport. 20.35 Teden v Italiji. 20.50 »Internatit«. Napisal Fortunat Mikuletič, dramaturg Balbina Baranovič Battelino. Režija: Stana Kopitar. 21.30 Vaše popevke. 22.30 Glasba za lahko noč.

Še zadnji Morov poskus

(Nadaljevanje s 1. strani)

podporo in jo tako vrgli. Kakšno zaupanje pa bi potem še uživala KD pri svojih nekdanjih levosredinskih zaveznikih republikancih in socialnih demokratih?

Poleg tega je tu še vprašanje zunanje politike in gospodarstva. Vladanje s komunisti bi Italiji odtujilo zahodne zaveznike, ki gotovo ne bi bili pripravljeni nuditi potrebne gospodarske pomoči za ozdravljenje italijanskega gospodarstva, ki poleg tega še organsko spada v okvir zahodnega tržnega gospodarstva. Ali pa bi lahko nudila tako močno pomoč Sovjetska zveza? Ta nima dovolj kapitalov, pomoč v izdelkih pa Italiji ne koristi, kajti tej je potreben predvsem izvoz, ne pa uvoz sovjetskih izdelkov, ki bi dušil domačo produkcijo. Kot tržišče na veliko pa Sovjetska zveza in njen tabor spet ne prideta v poštev, ker je njuno tržišče premalo razvito za prefinjene izdelke italijanskega tipa in predvsem jih nimata s čim plačati. A recimo, da bi Sovjetska zveza vseeno zmogla tako pomoč. Toda potem bi postavila tudi pogoje in če bi se jim KPI uprla — kar pa je malo verjetno — bi tvegala hud spor s sovjetsko partijo, po vzgledu nekdanjega spora med Kominformom in jugoslovansko partijo oziroma spora med Sovjetsko zvezo in Kitajsko. Vse to bi mednarodni položaj Italije in tudi splošni mednarodni politični in vojaški položaj še bolj kompliciralo. Posebno še položaj Jugoslavije, ki bi se dejansko znašla v kleščah.

Moro bo zdaj poskušal po Leonejevem

naročilu in po navodilih svoje stranke še zadnje možnosti, ki teoretično preostajajo, toda po mnenju večine političnih komentatorjev raznih strank tudi to ne bo rodilo uspeha in tako bo prišlo skoro gotovo do razpusta parlamentarnih zborskih in do predčasnih volitev. Te bi bile kdaj spomladi. Tako naj bi volivci sami odločili, kakšno vladno hočejo. Odgovornost za prihodnost Italije bi prešla nanje.

—o—

RESOLUCIJA SVETOVNE FEDERALISTIČNE MLADINE O JEZIKOVNIH SKUPNOSTI V ITALIJI

Poleg drugih resolucij, ki jih je Svetovna federalistična mladina poslala evropskim vladam, je tudi resolucija, odposlana vladi italijanske republike. Resolucija se glasi:

»Udeleženci evropskega srečanja o regionalni politiki, ki ga je organizirala Svetovna federalistična mladina v Valkenburgu na Holandskem od 8. do 12. decembra 1975 in na katerem so bili prisotni predstavniki federalističnih gibanj, mladinskih organizacij in akcijskih skupin dvanajstih držav, zahtevajo od vlade italijanske republike, naj izda potrebne zakone za izvajanje 6. člena italijanske ustave o zaščiti jezikovnih manjšin.«

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. ♦ Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 ♦ Odgovorni urednik: Drago Legiša ♦ Tiska tiskarna Graphart, Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 77-21-51

SKOZI DALJNOGLED

KDO DOBI DRŽAVLJANSTVO?

V Trstu so aretirali zaradi upiranja proti zasliševanju oziroma odpora proti temu, da bi izpovedal resnico v preiskavi v zvezi s sodnim procesom proti SS-ovskim množičnim moritvam v Rižarni, nekoga nekdanjega sovjetskega podčastnika, baje Ukrajince po rodu, ki je v ujetništvu prestopil k Nemcem in bil dodeljen »ukrajinskemu« oddelku SS, ki je »deloval« v uničevalnem taborišču Treblinka, nato pa v Rižarni. Delal je v pristanu in leta 1972 dobil tudi italijansko državljanstvo.

Kot znano, je v Trstu na stotine ljudi, ki živijo že na desetine let v Italiji in jim ni mogoče očitati niti političnega niti navadnega kriminala, pa vendar ne dobijo državljanstva. V celi Italiji je takih ljudi na tisoče. Zato se človeku nehote porodi vprašanje, zakaj je šlo pri tem bivšem ukrajinskem SS-ovcu tako gladko? Kakšno posebno zaslugo ima pred drugimi? Pa ne morda ravno to, da je »sodeloval« v Rižarni? Gotovo je, da je nekdo tu hudo potegnil italijansko demokratično državo, ki je izšla iz odporniškega gibanja, za nos. Pa tudi italijanska demokracija si ima kaj očitati, predvsem neiskrenost in brezbriznost.

MOLZNE KRAVE IN JUGOSLAVIJA

Prizor se je dogodil te dni v nekem bifeju v Trstu blizu Stande...

Trije Zagrebčani, mož, žena in odrasla hči so pojedli in popili nekaj malega za južino in prosili za račun. Natararica je zdrdrala, kaj so pojedli in popili, navzoči smo razločili — saj nismo niti polsušali — samo besadi »pizze« in »birre« in toto število: 4600 lir.

Zagrebčan je vprašal, ali lahko plača z dinarji. Kratek posvet z lastnikom za bankom, nato je rekla, da lahko. Zagrebčan je vprašal, koliko nanese to v dinarjih. Lastnik je odgovoril, da 18.000.

Zagrebčani so onemeli. Potem so začeli potihem računati. In so vprašali še enkrat: »Koliko?«

Prišel je isti odgovor: »18.000.«

»Nemogoče. Saj ne nanese toliko.«

»Potem pa plačajte v lirah. Saj ne zahtevamo, da plačate v dinarjih.«

Po kratkem posvetu se je Zagrebčan dvignil, da bi šel zamenjat v banko dinarje za lire. Povedali smo mu, da so banke v Trstu popoldne zaprte in da lahko zamenja ob tej uri (pol štirih popoldne) denar samo na glavni železniški postaji. Žena in hči sta medtem počakali v bifeju.

Tako molzejo nekateri v Trstu molzne krave iz Jugoslavije, ki pa niso vse tolste in mlečne.

Zapora deviznega tržišča v Italiji

(Nadaljevanje s 1. strani)

hodnega monetarnega sistema. Francoska Narodna banka je vrgla na devizno tržišče za okrepitev franka 300 milijonov dolarjev.

Zapora uradnega deviznega tržišča ne prepoveduje valutnih transakcij bankam in menjalnicam. Predstavniki bank so izjavili, da so dalje pripravljene sprejemati valutne zahteve klientele, vendar se je v praksi pokazalo, da italijanski potniki za tujino bolj težko dobijo tujo valuto. Manjše težave so bile seveda v menjalnicah, pri katerih pa ni dovoljeno pozabiti, da imajo po zakonu samo dovoljenje, da menjavajo tujo valuto za lire.

Težave torej za italijanske turiste, ne pa za tuje, ki lahko v bankah in menjalnicah dalje zamenjavajo tujo valuto, čeprav je prišlo do nekaterih omejitev iz previdnostnih razlogov. Tako so na primer na rimskem letališču Fiumicino prvi dan po zapori menjavali dolar po 696 lir samo do vsote sto tisoč lir.

Ali bo prišlo do devalvacije lire, se sprašujejo številni ljudje. Tako italijanski kot tuji komentatorji so v izjavah zelo previdni ter se omejujejo bolj na pojasnilo, da je zapora deviznega tržišča lahko samo začasen ukrep, ki trenutno prekine špekulacijski pritisk na liro. Kakšne ukrepe pripravlja vlada? Bajе namerava povečati diskontno mero in s tem na splošno bančne obresti, kar naj bi privabilo nazaj iz tujine vsaj del italijanskih kapitalov, ki so zapustili domača finančna tržišča zaradi nezaupanja v politični in gospodarski položaj v Italiji. Precejšnje zaupanje vlada za dotok valut, katere bodo prinesli tuji turisti z odprtjem spomladanske sezone. Lani je bila na primer turistična bilanca za Italijo aktivna za okrog tisoč milijard. Pristojni turistični krogi trdijo, da Italija lahko razvije turizem do valutnega inkasa dva tisoč milijard lir na leto. To bi bil odločilen dopri-

nos za gospodarsko stanje 43 tisoč hotelskih obratov v Italiji ter na splošno za utrditev italijanske valute.

Industrijski minister Donat Cattin je po sestanku s sindikati o podjetjih, ki so v največji krizi, izjavil, da zapora deviznega tržišča pogojuje celotno industrijsko politiko. V ponoven pretres bo treba vzeti vse javne posege na industrijskem področju — je dodal minister — čeprav za zdaj ni znano, ali bo prišlo do razvrednotenja lire z negativnimi posledicami, to je z dvigom cen in padcem kupne moči plač, ter s pozitivnimi posledicami, to je s porastom izvoza.

Predsednik Trgovinske konfederacije Orlando je opozoril, da sta potrebni predvsem dve stvari: nagla rešitev vladne krize ter povečanje proizvodnje z ustavitvijo sindikalnih sporov. Valuta je merilo gospodarskega stanja ter prekinjenje proizvodnje s stavkami lahko samo še zaostri inflacijo, kateri sledi uradna ali neuradna devalvacija.

V tujini na splošno ne dramtizirajo sedanjih finančnih težav v Italiji. Zahodnonemški finančni minister Apel je na primer izjavil, da ima Italija še velike kreditne možnosti tako pri Mednarodnem denarnem skladu kot pri Evropski gospodarski skup-

nosti. V krogu zahodnonemške Narodne banke dodajajo, kako je pozitivno dejstvo, da italijanska vlada ni zaprla borz, bankam ni prepovedala valutnih transakcij ter tudi za bodočnost niso predvidena hujša nadzorstva nad deviznim tržiščem ali omejitveni ukrepi za trgovinske transakcije. Sedanja negotovost za turiste in borze — ugotavljajo v Bonnu — je samo začasna.

Prvi dan po zapori so v Avstriji zahtevali za šiling od 42 do 43 lir in v Jugoslaviji za dinar 40 lir. V Trstu se je dinar nekoliko dvignil, in sicer na 38 do 39 lir.

Vsi bi želeli vedeti, do kdaj bo trajala zapora deviznega tržišča v Italiji. Zdi se, da tega točno ne vedo niti sami uradni krogi. Govori se, da bo najbrž prišlo do odprtja v ponedeljek 2. februarja. Do takrat naj bi vlada izdelala razne ukrepe za boljšo obrambo lire, med katerimi smo nekatere že omenili. Vsekakor velja ponedeljek kot primeren dan za začetek novih kotiranj v okviru borzne tehnike, ne glede na datum kot tak. Po upadanju špekulacijskega pritiska bi se moral tečaj lire ustaliti na novi ravni. Še nekaj števil: če bo na primer devalvacija znašala 10 odst., se bo novo razmerje med dolarjem in italijansko voluto dvignilo od 680 lir 20. januarja na 748 lir drugega februarja. Za notranje cene bi ta devalvacija prinesla porast za 2,5 do 3 odstotke.

Nekaj statističnih podatkov o Sloveniji in Jugoslaviji

Iz »Slovenskega almanaha«, ki ga je izdalo »Delo«, povzemamo, da je štela Slovenija l. 1975 1.772.000 prebivavcev, Jugoslavija pa 21.322.000. Število slovenskega prebivavstva v Jugoslaviji se sorazmerno niža v primerjavi s celotnim prebivavstvom v državi, ker je rodnost v Sloveniji povprečno nižja kot rodnost v celotni državi, in seveda zaradi velikega izseljevanja. Leta 1974 je znašala rodnost, t.j. število ži-

vorjenih novorojenčkov na tisoč prebivavcev, v Sloveniji 17,3, v vsej Jugoslaviji pa 17,9. Vendar pa Slovenci po rodnosti prekašajo Hrvate, Srbe in Črnogorce, pred njimi so izmed državnih narodov, t.j. tistih, ki imajo lastne republike, le Makedonci in pa Bosanci.

Najnižja je rodnost na Hrvaškem, kjer znaša komaj 14,7, sledi ožja Srbija s 15,7, nato pa Črna gora s 16,0. Rodnost v Makedoniji je še zelo visoka in znaša 22,1, zato bo število prebivavstva Makedonije že letos sredi leta prehitelo število prebivavstva Slovenije. Najbolj pa vpliva na jugoslovansko povprečje rodnosti visoka rodnost Albancev na Kosovu, ki znaša — te številke se vedno nanašajo na leto 1974 — kar 36,1. Zato število Albancev zelo naglo narašča. Najnižja je rodnost v avtonomni deželi Vojvodini, kjer znaša komaj 13,1. Tamkajšnje prebivavstvo kaže zelo majhno vitalnost že iz časa stare Jugoslavije, kar si je morda mogoče razložiti z veliko mešanostjo prebivavstva ali z vplivom okolja, ker pusta po-

(Dalje na 5. strani)

—o—

RABA SLOVENŠČINE V DEŽELNEM SVETU

(nadaljevanje s 1. strani)

Upamo in pričakujemo, da se tokrat nobena od strank ustavnega loka ne bo sklicevala na zastarela pravna pojmovanja, temveč si odkrito in pošteno prizadevala za spoštovanje in izvajanje črke in duha zlasti 3. člena posebnega statuta, ki določa, da so državljani v naši deželi enakopravni ne glede na jezik, ki ga govorijo, in da je treba zaščititi značilnosti narodnostnih manjšin.

Manjšine v združeni Evropi

V Neaplju je od 23. do 25. januarja bil vsedrjavni kongres sveta evropskih občin (AICCE), katerega se je udeležilo okrog 500 županov, predsednikov pokrajin, predstavnikov dežel in parlamentarcev. V ospredju zanimanja in debate je bilo vprašanje volitev v evropski parlament, ki so predvidene za leto 1978. Kongres so pozdravili med drugim neapeljski župan ter predsednik tamkajšnje dežele. Uvodno poročilo je imel tajnik evropskega združenja prof. Serafini, ki je analiziral sedanje stanje na poti v novo združeno Evropo, v kateri morajo imeti primeren prostor vse države, revne in bogate, razvite in manj razvite. Ožigosal je vse tiste sile, ki so in ki načrtno delujejo proti novi združeni Evropi.

V razpravo je poseglo veliko predstavnikov, med njimi naj omenimo tržaškega parlamentarca Belcija, predsednika tržaške pokrajine Zanettija, ki je govoril o pozitivnih rezultatih tržaške konference o narodnih manjšinah, tržaškega župana Spaccinija, ki je podčrtal vlogo Trsta v procesu evropskega združevanja.

V debato je posegel tudi deželni svetovalec Slovenske skupnosti dr. Štoka, ki je v tem razvojnem procesu evropskega združevanja opozoril predvsem na narodnostni moment raznih narodov. Evropa, v katere izvoljenih svetih in parlamentu bi prišle do izraza le države in bi bile narodne manjšine ter narodnostne skupnosti zapostavljene ali celo ignorirane, bi bila krivična. V bodoči Evropi morajo imeti svoj enakopraven prostor vse narodne manjšine, med temi Slovenci, ki živimo v deželi Furlaniji - Julijski krajini. V Italiji štejejo narodne manjšine (Francozi, Nemci in Slovenci) okrog pol milijona pripadnikov. Kako bomo prisotni skupaj z Ladinci, Furlani in drugimi etničnimi skupnostmi v izvoljenih organih nove Evrope, je za vse zelo važno vprašanje, je poudaril v svoji intervenciji deželni svetovalec Slovenske skupnosti.

Na koncu je kongres izglasoval resolucijo, v kateri je poudarjena nujnost avtonomije v bodoči Evropi, v kateri morajo vsi narodi živeti v prijateljstvu, kot določajo me drugim tudi sklepi konferencev Helsinkih.

Sestanek Slovenske skupnosti s SKGZ

Prejšnji teden so se predstavniki deželne odbora Slovenske skupnosti sestali v Jamljah s člani glavnega odbora Slovenske kulturno gospodarske zveze.

Predmet razprav so bila aktualna vprašanja slovenske narodnostne skupnosti v Italiji, zlasti problem rabe slovenskega jezika v izvoljenih upravnih in deželnih organih, vprašanje nove industrijske proste cone na tržaškem Krasu in problem slovenskega šolskega okraja.

Predstavniki Slovenske skupnosti so bili mnenja, da bi zlasti glede vprašanja rabe slovenskega jezika bilo koristno, če bi zastopniki Slovencev v Italiji stopili v stik z vladama v Rimu in Beogradu ter zvedeli za avtentično tolmačenje osimskega sporazuma. Zastopniki SKGZ so se s tem strinjali in priporočili, naj se s to pobudo seznanita tudi KPI in PSI.

Vprašanje ustanovitve industrijske proste cone na Krasu je seveda tesno poveza-

no s problemom razlaščenja zemljišč, čeprav ne moremo tajiti, da odpira prosta cona široke možnosti za razvoj novih gospodarskih dejavnosti. V tej zvezi sta obe organizaciji bili mnenja, da je treba to problematiko pobliže spremljati.

Predstavniki Slovenske skupnosti in SKGZ so ugotovili, da je enotna akcija za samostojni slovenski šolski okraj imela dozaj določen uspeh, saj je deželni odbor sklenil vso zadevo ponovno proučiti, pri čemer bo imel vrsto posvetov s slovenskimi organizacijami. Zdaj nastane vprašanje, ali naj se zahteva ustanovitev enega ali dveh okrajev za slovenske šole. To vprašanje je treba še globlje proučiti.

Na koncu so zastopniki Slovenske skupnosti poročali o poteku svojega obiska pri vodstvu Južnotirolske ljudske stranke v Bocnu.

V ŠTIVANU BODO ZGRADILI SPOMENIK PADLIM

V ponedeljek zvečer so v Štivanu ustanovili odbor za postavitve spomenika padlim v tem delu devinsko-nabrežinske občine. Zamisel se je porodila prosvetnim delavcem iz Štivanja z Josipom Legišo na čelu, ki je bil na zadnji seji soglasno izvoljen za častnega predsednika odbora. Ostale funkcije so bile tako razdeljene:

predsednik: Zorka Mervic iz Devina; podpredsednik Pavel Ferfolja iz Medjevasi; tajnik: Darko Tinta iz Devina; blagajnika: Mario Tomasini iz Devina ter Mirko Pahor iz Medjevasi; referenta za tisk: Lucijan Kocman iz Štivanja ter Antonio Napolitano iz Devina.

Seveda bo za uresničitev te zamisli potrebno še ogromnega dela. Novoizvoljeni odbor se bo sestel v ponedeljek, 9. februarja, v prostorih Kulturnega krožka Devin-Štivan, kjer bo razpravljalo o konkretnem delu.

Pisma uredništvu:

O DECENTRALIZACIJI V NABREŽINI

V nabrežinski občini so po posameznih vaseh zborovanja, ki jih prireja občinska uprava in na katerih razpravljajo o vprašanju decentralizacije, katere glavni cilj in namen sta omogočiti čimvečje sodelovanje in neposredno soudeležbo občanov pri vodenju občinskih zadev. V tej zvezi je občinska uprava pripravila osnutek pravilnika, ki predvideva porazdelitev občine na štiri območja. Vsako območje pa bi imelo 20-članski svet, ki bi izvolil svojega predstavnika. Predviden je dalje zbor volivcev, ki bi se moral obvezno sestati dvakrat na leto.

Pobuda je vsekakor hvale vredna in jo je treba čimprej uresničiti, vendar se mi zdi, da je načrt občinske uprave, kar zadeva porazdelitev občine, zgrešen, saj ne ustreza dejanskosti v občini. Nabrežinsko občino namreč sestavljajo večje in manjše vasi, torej vaše skupnosti. Prav tem skupnostim pa je treba omogočiti, da pridejo polno do izraza, kar pa ni mogoče doseči z mehanizmom, ki ga predvideva osnutek pravilnika občinske uprave. Zato menim, da imajo prav tisti, ki predlagajo, naj si vsaka vas izvoli svoje predstavništvo, ki bo edino lahko neposredno izražalo potrebe in težnje krajevne skupnosti.

BORIS PERIC

NA HIMALAJO!

V ponedeljek, 2. februarja bo v dvorani Slovenske prosvete v ulici Donizetti 3/I. prikazal dr. Andlovic prizadevanje slovenske alpinistike za osvojitve Himalajskega pogorja. Teh odprav se je predavatelj tudi sam udeležil. Večer se bo pričel ob 20,15 in bo zelo zanimiv.

Prejšnji ponedeljek pa je bil posvečen 70-letnici škofove gimnazije v Št. Vidu nad Ljubljano. Dr. Bogo Senčar je v zanimivem predavanju prikazal vso neutrudno prizadevnost nadškofa Jegliča za ta zavod. Pove-

dal je tudi, kako se je profesorski zbor z ustanoviteljem vred boril za priznanje slovensčine že v Avstriji in tudi kasneje v Jugoslaviji. V stari Jugoslaviji je liberalna stranka hotela za vsako ceno zatreti novonastalo gimnazijo, kar se pa seveda ni posrečilo. Zatrli so jo šele nemški SS oddelki, ko so vkorakali v Slovenijo. Pozneje gimnazije niso obnovili. V tej ustanovi je bila zelo velika kulturna in narodna tradicija, zgrajena z velikim prizadevanjem in odpovedjo vseh Slovencev in je opravila neizmerno veliko delo v rasti slovenskega narodnega duha. Iz nje so izšli odlični znanstveniki, cerkveni in svetni izobraženci.

Večer je bil zelo intimen in topel.

—o—

STALNO PREBIVALSTVO V TRSTU PADA

V dvanajstih mesecih se je število stalnih prebivalcev v Trstu zmanjšalo za 1.363. Po podatkih, ki jih je objavil pokrajinski urad za statistiko pri trgovinski zbornici, je glavno mesto naše dežele štel ob koncu novembra 1975 270 tisoč 240 stalnih prebivalcev, medtem ko jih je bilo ob koncu novembra 1974 271 tisoč 603. Ta podatek potrjuje, da se nadaljuje postopno upadanje prebivalstva. Med drugimi vzroki pojava je brez dvoma tudi pomanjkanje stanovanj, za katera so zraven tega stanarine — tudi za zelo stara stanovanja — zelo visoke. V tem smislu spada Trst med najdražja mesta v Italiji. Prebivalstvo celotne tržaške pokrajine je v istem obdobju padlo za 910 duš in znaša zdaj 300 tisoč 920 prebivalcev.

OBČNI ZBOR DRUŠTVA SLOVENSKIH UPOKOJENCEV

Društvo slovenskih upokojencev v Trstu va bi na 4. redni občni zbor, ki bo v sredo, 4. februarja 1976 ob 15.30 v Gregorčičevi dvorani v Ul. Geppa 9, I. nadstr. s temle dnevnim redom:

1. čitanje zapisnika 3. obč. zbora, 2. poročila, 3. razrešnica, 4. volitve upravnega in nadzornega odbora, 5. razno.

—o—

Izšla je četrta številka mladinskega mesečnika »Pastirček«.

Bivši esesovec za zapahi

V slovenski javnosti je vzbudila veliko pozornost vest, da so v Trstu aretirali nekoga Ukrajince, ki je sem prišel septembra 1943 skupaj z esesovsko Einsatzkommando Reinhard, po vojni se je v Trstu stalno naselil in se poročil in si celo pridobil italijansko državljanstvo. Omenjena esesovska skupina je znana po svojih zločinih v tržaški Rižarni, v slabem spominu pa je ostala tudi prebivalcem krajev v Brkinih, Istri in v okolici Reke, kjer je zlasti proti koncu vojne požigala vasi, ropala in ustrahovala tamkajšnje domačine.

Ukrajinec, bivši esesovec, se imenuje Aleksej Mihalič, rojen je bil 23.11.1921 v Sov-

jetski zvezi, stanuje pa v ulici Madonnina v Trstu. Poročen je s Slovenko, zaposlen pa je v pristanišču. Aretirali so ga zato, ker ni hotel odgovarjati na vprašanja preiskovalnega sodnika v zvezi z delovanjem skupine Einsatzkommando Reinhard v Rižarni. Njegovo pričevanje bi v luči bližnjega procesa o Rižarni gotovo zelo dragoceno. Bivši esesovec, ki si je medtem uredil mirno življenje navadnega državljanja, se gotovo ni nadejal tega »povratka« v preteklost. Zanimivo bi bilo odkriti tudi druge ljudi, ki so tako ali drugače bili povezani z uničevalnim taboriščem v Trstu in ki se gotovo še nahajajo med nami, tako da bi prišla vsa resnica o Rižarni končno na dan.

Prejeli smo

Izkrcaje blaga v koprskem pristanu iz čilske ladje »Lago Pajehue«, ki je dalo povod v našem mestu za neumestno polemiko s slovenskimi sindikati, ne more iti mimo, ne da bi ob tem izrekli svoje stališče Slovenski delovni ljudje v Italiji, katerih cilj je vsklajevati italijansko sindikalno politiko z narodnimi in gospodarskimi potrebami slovenskih delavcev v Italiji.

Slovenski delovni ljudje v Italiji so že desetletja brez lastnih sindikalnih voditeljev in pod vplivom tujih kadrov, ki niso nikdar vodili naklonjene politike do njih. V tem okviru moramo analizirati in oceniti nastalo polemiko glede čilske ladje.

Nekateri tržaški sindikalni voditelji so hoteli izrabiti in zlorabiti trpljenje čilskega ljudstva v lastne strankarske koristi in istočasno omalovaževati jugoslovanski samoupravljalni socialistični sistem.

Slovenski delovni ljudje v Italiji ostro obsojajo delovanje krajevnih sindikalnih organizacij in njihovega vmešavanja v jugoslovanske zadeve. Zahtevajo njihovo odstranitev, zahtevajo, da sindikati trideset let po zmagi nad fašizmom, na katero smo Slovenci v teh krajih odločilno vplivali in dali povod novemu zgodovinskemu procesu razumevanja in miru med narodi, odločno nastopijo v oporo naših narodnih zahtev po enakopravnosti, in da skupno nastopijo tudi proti tistim iredentistično-fašističnim političnim silah, ki nam jih kratijo in nasprotujejo vpeljavi dvojezičnosti v javnem življenju, izvoljenih organih in sindikalnemu gibanju.

Slovenski delovni ljudje v Italiji izjavljajo, da se bodo borili z vsemi možnimi sredstvi, da bo prišlo do drugačnega gledanja in mišljenja napram slovenski narodni skupnosti v Italiji in slovenski problematiki nasplošno.

Slovenski delovni ljudje v Italiji

—o—

Pred dnevi sem po ponovnem neuspelem zasedanju šolske komisije konzulte za Vzhodni Kras, ki se ga je udeležil poleg mene samo še en član, kar nedvoumno kaže na onos ostalih do šolskih vprašanj, sklenil odstopiti od mesta predsednika komisije. Odločitev je dozorevala v meni dalj časa, saj nima nobenega smisla biti predsednik ali član komisije, ki nima nobene pristojnosti in niti najmanjše možnosti vplivati na reševanje šolskih vprašanj v tržaški občini. Za odstop sem se odločil tudi zato, ker je moje predsedniško mesto vzbujalo v prebivalstvu varljivo upanje ali prepričanje, da imam možnost vplivanja ali soodločanja na tem področju. Preveč je nerešenih in perečih vprašanj na šolskem področju in preveliko je spoštovanje, ki ga gojim do prebivalstva, da bi lahko še vztrajal v takem položaju.

MILAN VREMEC

—o—

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU
Kulturni dom

Pavel Golia

SRCE IGRAČK

Mladinska igra v treh delih

Glasba: Aleksander Vodopivec

Plesi: Janez Mejač

Scena: Demetrij Čej

Kostumi: Marija Vidau

Ururedba in režija: ADRIJAN RUSTJA

V petek, 30. januarja ob 15.30 - Premiera

Volitve na slovenskem liceju in učiteljišču v Gorici

Prejšnjo nedeljo so bile na učiteljišču »Simon Gregorčič« in na gimnaziji-liceju »Primož Trubar« v Gorici volitve v šolske kolegialne organe. Na učiteljišču je bila volilna udeležba 70 odstotkov, na liceju 80 odstotkov. Na liceju je učno osebje izvolilo v zavodni svet prof. Oskarja Simčiča, starši pa so izvolili Angelo Scattolin vr. Marinčič. Dijaki so letos predstavili enotno kandidatno listo, izvoljeni pa so bili Marko Marinčič, Marko Bukovec in Mauro Dornik. Starši so v disciplinski svet izvolili dr. Štefana Bukovca (namestnik Emil Doktorič), dijaki pa Gorana Rustja (namestnik Mauro Leban).

Na učiteljišču je učno osebje izvolilo v zavodni svet prof. Lojzko Bratuž, dijaki pa

Kratke z Goriškega

Na Goriškem je Slovenska skupnost v zadnjem času zabeležila dva pomembnejša dogodka: za podpredsednika te organizacije je namesto pokojnega prof. Rada Bednarika bil izvoljen Gradimir Gradnik, znani vinogradnik s Plešivega, v Sovodnjah pa so ustanovili novo sekcijo Slovenske skupnosti, ki se je pridružila že obstoječim sekcijam v Štandrežu, Števerjanu in Krmini.

Izšla je XLII. številka revije »Studi Goriziani«, ki je v glavnem posvečena spomenu pok. dr. Guida Manzinija, nekdanjega ravnatelja državne knjižnice v Gorici. V njej sodeluje tudi en slovenski avtor, in sicer Branko Marušič, ki piše o goriškem zdravniku Antonu Muzniku (1726 - 1803), avtorju znamenitega dela »Clima Goriense«.

Goriški muzej v Novi Gorici je izdal drugo številko »Goriškega letnika«, ki prinaša več člankov, povezanih z Gorico oziroma z Goriško. S tem v zvezi naj omenimo članek o razstrelitvi spomenika v »Parco della Rimembranza« leta 1944 v Gorici, prispevek o baročnem pročelju stolnice v Gradišču ob Soči in zapis o goriškem slikarju Karlu Kebru, prvemu učitelju slikarja Jožefa Tominca.

so izvolili Marka Cotiča, Kazimira Černica in Luizo Gergolet. Disciplinski svet bodo sestavljali prof. Branko Ferlat in prof. Lojzka Bratuž (namestnika prof. Kazimir Humar in Lojzka Kristančič por. Devetak), starše bo zastopal Mladen Uršič (namestnik Andrej Košič), dijake pa Kazimir Černic (namestnik Livij Pahor).

Istega dne so volili razredne svete za posamezne razrede obeh šol, ki jih sestavljajo zastopniki staršev in dijakov.

—o—

NEKAJ STATISTIČNIH PODATKOV O SLOVENIJI IN JUGOSLAVIJI

(Nadaljevanje s 3. strani)

krajina nekako duši v prebivavstvu veselje do življenja. Točni vzroki seveda niso raziskani, vsekakor pa ni to revščina, kajti Vojvodina je med najbolj bogatimi deželami v Jugoslaviji.

Slovenija bo s tem ritmom naraščanja prebivavstva in izseljevanja presešla dva milijona prebivavcev šele leta 2000. Toda med tistim prebivavstvom bo že veliko priseljencev z jugoslovanskega juga. Po ljudskem štetju l. 1971 je stalno živelo v Sloveniji že precej nad 100.000 ljudi neslovenske narodnosti.

V razdobju od leta 1800 do zdaj je naraščal slovenski narod izredno počasi. Narodi, ki so imeli l. 1800 približno enako število prebivavcev kot Slovenci, so narasli medtem na štiri milijone, kot npr. Norvežani, ali celo na pet milijonov in več, kot npr. Slovaki. Tako počasnemu naraščanju slovenskega prebivavstva je krivo neprestano močno izseljevanje, potujčevanje, zlasti v sosednih velikih tujih mestih Trst, Zagreb, Gradec, Dunaj in Celovec, ter hude človeške izgube zaradi vojn.

—o—

V italijansko-avstrijskem kulturnem krožku bosta v soboto ob 21. uri nastopila sopranistka Sigrid Marlikke in tenorist Alos Aicholdr z dunajske Volksopere z odlomki iz najbolj znanih avstrijskih operet. Na klavirju ju bo spremljal dirigent Rudolf Bibl, ravnatelj Volksopere Gandolf Buschbeck pa bo odlomke komentiral. Koncert bo v večji dvorani Kulturnega in umetniškega krožka, Ul. San Carlo 2.

Pevsko srečanje v Ronkah

V petek, 23. t.m., je bil v Ronkah skupen koncert domačega moškega pevskega zbor »G. Verdi« in moškega pevskega zbor iz Mirna. Koncert je pomenil uvod v sodelovanje med pevci iz obeh krajev, ki naj prispeva k spoznavanju in boljšemu razumevanju ljudi na obeh straneh meje, kot sta ob zaključku koncerta poudarila predsednika obeh zborov. Pevci iz Ronk so mirenskim pevcem ob tej priložnosti poklonili spominsko medaljo, Mirenci pa so svoje gostitelje povabili, da čimprej obiščeno njihovo vas in tam nastopijo na skupnem koncertu.

Mirenski pevski zbor, ki ga vodi Anton Klančič, je izvajal stilno raznolik spored, ki je segal od Gallusa do sodobnih slovenskih skladateljev, vključil pa je tudi partizansko pesem, medtem ko je zbor »G. Verdi« iz Ronk pod vodstvom prof. Sonie Magris Siren pel v glavnem furlanske ljudske pesmi. Spored je v slovenščini in italijanščini napovedovala domačinka Lilijana Vižintin. Škoda, da se tega zanimivega pevskega večera, na katerem smo opazili tudi slovenske poslušalce, ni udeležilo več ljudi. Koncertu, ki je bil v kinu »Rio«, je sledilo prijateljsko srečanje pevcev obeh zborov na sedežu ronškega zbor »G. Verdi«.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Andrej Hieng: »Izgubljeni sin«

Gostovanje Mestnega gledališča Ljubljanskega

Mestno gledališče Ljubljansko nam je kot gost igralo Hiengovo dramo »Izgubljeni sin«, za katero so dobili priznanja že na »Sterijevem pozorju« in tudi doma že dolgo privablja občinstvo v dvorano.

V Trstu je drama prav tako osvojila občinstvo, čeprav smo po napovedi čakali, da jo bodo igrali domači igralci. Prav za prav ne vemo, kaj se je zgodilo, da so morali seči po tej rešitvi. Vsekakor je gostovanje prineslo spremembo, tako, da smo videli na odru nove ljudi in tudi nov način odrskega izražanja.

Drama je res utvara življenjskega zatišja, v katerem živijo oče, hčerka Mara in posinovljenka Zofija. To zatišje razbije in razkriči nezakonski sin Vetrin, ki je prišel v očetov dom in ki brezobzirno izpoveduje vse po vrsti, a še najbolj očeta. Ta drama brez zunanjih dogodkov, pa z veliko notranjo človeško dramo, se zaključuje tako, da je razkrita utvara tistega zatišja, v katerega je oče ves čas veroval in ki mu je sledila zlasti njegova posinovljenka Zofija. Bridko in klavrno slavje v tretji sliki je seveda začetek konca bivanja, upanja in boja v tej hišici porazov in umikov.

Dramo je režiser Mile Korun skušal približati občinstvu na najbolj verjeten način z realistično igro zlasti očeta in delno Mire, vse druge osebe pa so rahlo dvignjene: tako Zofija in posebno gostje, ki so prišli na slavje. Korunova režija se odlikuje po tem, da določi bivajski prostor vsaki osebi in ji da svojo posebno vlogo. Zelo značilno je na primer prenašanje stolov, ali recimo pitje, s petjem pa se je Korun približal ljudskemu izpovedovanju, ki čaka nekaj milobe in sentimenta.

Glavna oseba v dramu je oče. Tega igra Vladimir Skrbinšek z vso svojo, v tolikih letih pridobljeno izkušnjo in prakso. Če ga danes gledamo, je ta nastavek govorjenja in pomoč z rokami, močno poudarjen in ga nismo danes več vajeni. To se je zlasti opazilo ob igri soigralcev. Vendar je Skrbinškov igralski izraz tako močan, da lahko tudi pozabiš na njegov patos in prisluhneš njegovemu izrazu, s katerim z ogromno silo vali kamen za kamnom, ko odkriva svojo preteklost in svojo usodo. Skrbinškov oče je kljub pomislekom velika igravska podoba.

Maja Šugman upodablja zelo sproščeno Miro, ki včasih samo za nekaj časa prisluhne očetu in se včasih samo za trenutek opaja od očetove dobrote ob spominih na mladost. Ustvarila

SSG V TRSTU

V nedeljo, 11. februarja ob 16. uri Aldo Nicolaj: »Stara garda« v Kulturnem domu v Trstu.
V torek, 3. februarja ob 16. uri Andrej Hieng: »Izgubljeni sin« gostovanje Mestnega gledališča ljubljanskega v Kulturnem domu v Trstu. (Abonma red H in red I).
V torek, 3. februarja ob 20.30 Maksim Gorki »Barbari« za goriški abonma v gledališču »G. Verdi« v Gorici.
V sredo, 4. februarja ob 20.30 Andrej Hieng: »Izgubljeni sin«, gostovanje Mestnega gledališča ljubljanskega za abonma red D in red E v Kulturnem domu v Trstu.

je lepo podoba žene, ki upa še v življenje, a to samo za trenutek, takoj nato pa pade spet v svoje sanjarjenje.

Lep je lik Zofije, kot ga ustvari Milena Zupančič. Od vsega začetka, ko stopi na oder, vsak trenutek je to živa Zofija, v hoji, v premikanju stolov, v ljubkovanju očeta. Zasanjana je v preteklost in je ničesar ne moti. Ona bi odstranila vse, kar razdira harmonijo družine. Ona ne misli na čas samote in umiranja. Zlasti v Zofiji čutimo poetično nostalgijo melodrame.

Vetrin Radka Poliča je silen, kričav, prišel je razbijat utvaro družinske monotonosti in zadovoljstva. Režiser je pravilno postavil nasproti zatišju družine, tega viharnega Vetrina. V podobni vlogi smo ga že nekoč videli v Trstu, Polič reši te vloge z vehementnim zaletom.

Trije prividi gostov, nekake sence s svojim čudnim načinom prihoda so Bubnik, ki ga igra Janko Eržen, Levec Slavkova Strnada in Rezka Vere Per. Vsi trije igralci v veliko prodorno silo ponazarjajo goste.

Nado igra Majda Grbec in tu se zdi še največ režijske domiselnosti. Pove o nesreči svo-

jega zaročenca. Oče, ki stoično posluša to sporočilo, hoče vedeti vse o sinu. Nada čaka otroka, oče jo sprejme pod streho, vendar tudi ona razbija zatišje hiše, zato končno z Vetrinom odideta. Tako se življenje v treh nadaljuje in odhaja v počasno izginjanje vseh treh.

Predstava je dobro igrana in posebno s tega stališča je zelo dragocena. Za naše ljudi pa bo morda marsikje le nekoliko preveč razmišljujoča in razglabljujoča.

J. P.

—o—

Kulturne novice

V Trst je prispela februarjska številka mladinske revije »Ognjišče«, z zanimivo in aktualno vsebino.

Posežite po tretji številki »Literarnih vaj«, ki je pravkar izšla.

V zvezi s 70-letnico uglednega slovenskega psihologa Antona Trstenjaka, katero je obhajal ta mesec, je izdala farna založba »Naše tromostovje« v Ljubljani njegovo aktualno knjižico »O sreči, ki je ni«, t.j. o sreči brez Boga oziroma božje perspektive.

V galeriji Forum bodo odprli 31. t.m. ob 18.30 samostojno razstavo hrvaškega slikarja Miroslava Šuteja iz Zagreba. Šutej je mednarodno znan slikar in je razstavljal že od Benetk in Pariza preko New Yorka do Tokia.

Četrta številka revije »Jezik in slovstvo«

Četrta številka revije »Jezik in slovstvo« prinaša na uvodnem mestu jubilejni članek za sedemdesetletnico znane slovenistke Marje Boršnik, kateremu sledi intervju z njo. V intervjuju je povedala Marja Boršnik veliko zanimivega in razkrila tudi tragiko slovenskega znanstvenika, ki je obsojen na osamljeno garanje, pri čemer mu tisti, ki bi mu morali po svoji poklicni in moralni dolžnosti pomagati, še mečejo polena pod noge in mu škodujejo, kjer morejo. Opozorila je tudi na neorganiziranost vsega slavističnega dela. Najbolj pa nas presunejo te besede, ki se nanašajo na zatiranje ustvarjalnosti: »Ustvarjalna zatrtost, ki sem jo morala s stisnjenimi zobmi premagovati sama, se je ponavljala do danes ob polni zavesti, da me obremenjuje z garaštvom, ki je pač nujno, a se zanj ne čutim poklicana. Govorim v imenu vseh, ki se jim je pretenki nožiček, določen za oblikovanje, skrhal, ker so z njim morali klati predebel, pretrd les. Ustvarjalna zatrtost pa me podobno kakor pri znanstvenikih vznemirja tudi pri leposlovcih. Ta tragika ni samo družbeno obremenjena. Že naštetje osebnosti (tj. Gradnik, Tavčar, Majcen, slovenske ženske pisateljice itd.), ki ste jih izbrskali iz mojega dela, povedo, da so bile svojega ugašanja v veliki meri krive tudi same, in tu se začneja problem. Kje je vzrok za to? Odkod izjeme kakor Tavčar, ki ustvarjalno pada, a se najmočnejše razžari pred koncem, ko se zna sam, z lastno močjo otresti zadušljivega pepela? Od kod Cankarjevo vstajenje v času njegove najhujše nemoči.«

Jože Koruza je objavil razpravo »K problematiki slovenskega preroda«, ki je naravnost senzacionalna, ker revolucionarno prevrne dosedanje pojme o zatiranju slovenščine v slovenskih deželah v 17. in 18. stoletju ter še prej in

o narodni pripadnosti plemstva na Slovenskem oziroma o jeziku, ki ga je govorilo. Koruza ugotavlja, da je bila nemščina pri kranjskih plemičih le uradni jezik in med seboj so jo govorili kvečjemu tisti, ki so stalno bivali v Ljubljani, čeprav so tudi tisti znali in uporabljali tudi slovenščino. Tisti, ki so bivali zunaj, na svojih gradovih, pa so nemško komaj za silo znali in so nemščino uporabljali le v uradnem občevarstvu in dopisovanju, ker je bila pač državni jezik, medtem ko so občevali med seboj in z okolico v slovenščini. Plemkinje, celo tiste iz najvišjih plemiških krogov, pa nemščine bodisi sploh niso znale ali pa le zelo slabo. Zanimivo je, da so tudi sinovi priseljenih nemških plemičev izjavljali — kot pričajo ohranjeni dokumenti — da nemščina ni njihov materni jezik. Tako je izjavil npr. znani kranjski pisec jezuitski učenjak Janez Ludvik Schönleben v 17. stoletju, katerega družina je živel v Ljubljani. Enako tudi jezuit Franc Siesenheim, sin nemškega očeta, ki je postal sloveč slovenski pridiigar v Ljubljani v drugi polovici 17. stoletja. Jože Koruza s tem popravlja dosedanje tolmačenje slovenske literarne preteklosti in slovenskega preroda oziroma prepoda v delih profesorja Kidriča in raznih drugih slavistov. Koruza se sklicuje tudi na znano slovensko dopisovanje med grofico Marenzi iz Trsta in njeno materjo baronico Ester Maksimilijano Coraduzzi v Koča vasi na Notranjskem. Ta Ester Maksimilijana je bila hči nemškega plemiča, a je nemščino sploh pozabila in njena hči, poročena v Trstu, je sploh ni znala.

Taras Kermauner je zastopan z razpravo o razmerju med tragedijo v Evropi in pri Sloven- cih. Helga Glušič pa razpravlja o nedokončanem in neobjavljenem besedilu pripovednika

(Dalje na 8. strani)

Sodobno kmetijstvo

Davčne novosti pri dedovanju ali nakupu kmetijskih nepremičnin

V dopolnilo k članku, ki smo ga v tej rubriki objavili zadnjič, seznanjamo cenjene bralce z novico oziroma z nedavno sprejetim zakonom, ki razširja oprostitve od davka na prirastek vrednosti (INVIM) tudi na kupljena kmetijska zemljišča.

Nov zakon št. 694 z dne 22.12.1975

Kot znano, so z odlokom predsednika republike št. 643 z dne 26.10.1972 uvedli davek na prirastek vrednosti. Ta je predvideval plačilo davka na prirastek vrednosti, ko se nepremičnine prenašajo od enega lastnika na drugega. Davka so bili oproščeni prenosi nepremičnin ob razlastitvah in dedovanju kmetijskih nepremičnin, v kolikor je dedič bil kmetovalec. Ni treba posebno poudarjati, da je davek močno prizadel kmečke družine ne samo pri nas, ampak tudi drugod v državi. Na Južnem Tirolskem so si pomagali tako, da so zakon, ko je šlo za dedovanje kmetijskih nepremičnin, tolmačili v širokem smislu, o čemer smo pisali zadnjič. Južni Tirolci so si prizadevali razširiti oprostitve od davka tudi na vse ostale primere prenosov kmetijskega premoženja. Julija lani so sprejeli v svojem deželnem svetu sklep, da se naredijo potrebni koraki na pristojnih mestih, da bi bili davka oproščeni tudi tisti, ki kupijo kmetijska zemljišča oziroma nepremičnine. Intervenirali so pri osrednji vladi, da bi le-ta spremenila omenjeni zakon. V uradnem vestniku z dne 31.12.1975 je bil končno objavljen spreminjevalni zakon. Gre za zakon št. 694 z dne 22.12.1975. Zakon to-

rej že velja. Spremembe, ki jih je vnesel novi zakon, so v glavnem sledeče (za kmetovalce pomembne spremembe).

Oprostitev tudi za kupljene in darovane nepremičnine

Kot omenjeno, je oprostitve od davka na prirastek vrednosti veljala le za prenose nepremičnin v okviru kmečke družine, in sicer ob dedovanju. Novi zakon razširja oprostitve od davka na vse prenose nepremičnin (torej tudi hiš), to je tudi na nakupe, darovanja in še druge morebitne oblike prenosa nepremičnin. Praktični pomen tega zakona (ki je od blizu zanimal zlasti Južnetirolce) je, da lahko oče prepíše posestvo na sina še ko je živ. Kot kmečke družine štejejo vse tiste družine, ki neposredno in običajno obdelujejo zemljo, redijo živino ali opravljajo podobna dela in imajo na razpolago vsaj tretjino za opravljanje kmetijskih del potrebne delovne sile. V ta

namen si morajo preskrbeti ustrezno potrdilo od kmetijskega nadzorništva.

Oprostitev davka pri dedovanju nepremičnin pod 30 milijoni vrednosti velja za vse

Zelo pomembna novost, ki jo uvaja omenjeni zakon, zadeva na splošno vse dediče, pri čemer ni važno, če pri kmetovalcih ali nekmetovalcih, ki so oproščeni davka, vrednost podedovanih nepremičnin ne presega 30 milijonov vrednosti.

50 odst. oprostitve davka pri dedovanju nepremičnin nad 30 milijoni vrednosti v direktni liniji

Davek na prirastek vrednosti se zmanjša za 50 odst., ko gre za dedovanje nepremičnin v direktni liniji, to je, ko deduje premoženje eden izmed zakoncev. Tudi v tem primeru je brez pomena, če gre za osebo, ki se ukvarja s kmetijstvom ali ne.

To so najpomembnejše točke novega zakona, za katere smo prepričani, da bodo močno razveselile zlasti naše podeželsko prebivalstvo, posebej polkmete, in bodo torej prispevale, da se bo interes za ohranitev zemlje še povečal.

—o—

Narodna in študijska knjižnica v Trstu je imela v sredo zvečer svoj občni zbor, z volitvami novega upravnega in nadzornega odbora ter načelnikov treh odsekov.

OLIMPIJSKI INNSBRUCK

V sredo, 4. februarja, se bodo v Innsbrucku pričele 12. zimske olimpijske igre. Preteklo je točno 54 let, odkar so v Chamonixu priredili prve zimske igre. Nato so se igre v razdobju štirih let vrstile v Sankt Moritzu, Lake Placidu v ZDA in Garmischu. Vojni dogodki so preprečili pete igre, ki naj bi bile na Japonskem. Obnovili so jih šele po vojni leta 1952 v Telemarku na Norveškem štiri leta kasneje so bile v Cortini, nato v Squaw Walleyu, Innsbrucku, Grenoblu in pred štirimi leti v Sapporu. Letošnje bi sicer morale biti v Denverju, ki pa se je organizaciji odpovedal zaradi finančnih stisk in bele igre so se po 12 letih znova vrnil v tirolsko glavno mesto.

ITALIJANSKI IN JUGOSLOVANSKI OLIMPIJCI:

Italija bo v Innsbruck poslala 68, Jugoslavija pa 28 športnikov.

Italija:

alpsko smučanje: Diego Amplatz, Franco Biele, Piero Gros, Herbert P'ank, Fausto Radici, Erwin Stricker, Gustav in Roland Thoeni pa še Wanda Bieler, Wilma Gatta, Claudia Giordani, Paola Hofer, Jolanda Plank in Cristina Tissot Arrigoni.

tek: Tonino Biondini, Ugo Bonesi, Giulia Capitano, Renzo Chiocchetti, Carlo Fabre, Ulrich Kostner, Fabrizio Pedrazini in Roberto Primus; biathlon: Willy Bertin, Pierantonio Clementi, Lino Jordan, Giuliano Spiller, Arduino Tiraboschi in Luigi Weiss; skoki: Marcello Bazzana, Leo de Grignis, Francesco Giacomelli in Lino Tomasi; nordijska kombinacija: Modesto de Silvestro, Francesco Giacomelli; sankanje: Karl Brunner, Karl Feichter, Gottfried Frener, Peter Gschnitzer, Ernst Haspin-

ger, Paul Hildgartner, Josef Mayrhofer, Walter Pleikner, Sarah Feldner, Maria Luisa Rainer; bob: Giorgio Alverà, Aldo D'Andrea, Nevio de Zordo Mario Armano, Adriano Bee, Lino Benoni, Leo Bianquin, Francesco Butteri, Donato de Zordo, Ezio Fiori, Franco Perruquet, Roberto Porzia, Fausto Soravia in Piero Vegnuti; hitrostno drsanje: Ivano Bamberghi, Maurizio Marchetto, Floriano Martello, Giovanni Panciera, Bruno Toniolli, Loris Vellar; umetnostno drsanje: Susan Driano, Walter Cecconi, Lamberto Ceserani, Luigi Freroni, Stefania Bertele, Matilda Ciccica, Isabella Rizzi.

Jugoslavija:

alpsko smučanje: Bojan Križaj, Andrej Kozelj, Miran Gasperšič in Najden Pašević; skoki: Bogdan Norčič, Janez Demšar, Branko Dolhar in Ivo Zupan.

teki: Maks Jelenc in Milena Kordeževa. hokey na ledu: Janez Albrecht, Karel Savič, Miroslav Lap, Bojan Kumar, Bogdan Jakopič, Gorazd Hiti, Janez Petač, Janez Puterle, Ignac Kavac, Tomaž Lepša, Miroslav Gorjanovič (vsi »Olimpija«), Marjan Žbotnar, Cveto Pirih, Ivan Ščap, Silvo Poljanšek, Edvard Hafner, Franci Žbotnar in Roman Smolej (vsi »Jesenice«).

1000 minut belih iger na Radiu Trst A

Tržaška slovenska radijska postaja bo v celoti spremljala letošnji najpomembnejši dogodek zimskih športov. Vesti iz Innsbrucka bodo vključene v posebno oddajo RADIO OLIMPIA, ki bo ob koncu poročil in športnih vesti.

Ob delavnikih bo od srede 4. februarja RADIO OLIMPIA na sporedu: ob 7.15, 8.15, 13.15, 14.15, 20.00, 22.45;

ob nedeljah pa: ob 8.15, 13.15, 14.15, 16.30, 18.00 (Šport in glasba), 20.00, 22.00, 22.45.

XII. ZIMSKE OLIMPIJSKE IGRE V INNSBRUCKU

Spored tekmovalj

Sreda, 4. februarja

- 14.30-16.00 Otvoritvena slovesnost
- 17.00-20.00 Umetnostno drsanje (obvezni liki)
- 19.00-21.00 Sankanje: prvi spust ženske in moški

Četrtek, 5. februarja

- 9.00-11.00 Sankanje: drugi spust ženske in moški
- 9.00-12.00 Tek na 30 km moški
- 10.00-12.00 Hitrostno drsanje 1500 metrov ženske
- 12.30-14.00 Alpsko smučanje moški
- 14.00-20.00 Hokej (skupina B: tri tekme)
- 18.00-20.00 Umetnostno dasanje (drugi del) Umetnostno drsanje pari kratki program

Petek, 6. februarja

- 8.30-11.00 Biathlon posamezniki
- 9.00-11.00 Sankanje tretji spust moški ženske
- 10.30-11.30 Hitrostno drsanje: 500 metrov ženske
- 14.30-16.45 Bob: dvosed (prvi in drugi spust)
- 13.00-20.00 Hokej (skupina A) tri tekme

ŠAH

Tako zelo smo Slovenci zadnja leta zane-marjali šahovsko izdajateljstvo, da se nas ob listanju vsakokratne raritete s tega področja polasča že kar slovesen občutek. Nekako tako nas spreletava, kot bi težkali pritekantropovo čeljust ali brisali prah z izvornih Brižinskih spomenikov.

Knjiga, ki jo Mladinska knjiga pravkar spravlja na trg, Parma-Kutin: Šah za vsakogar, pa ni samo lek zoper komplekse, porajajoče se iz zamudništva, ampak hkrati delo, ki tudi po najobjektivnejših merilih zasluži vso našo pozornost. Toplo jo priporočamo vsem, d zele-nih začetnikov do sivih eminenc.

Predvsem je to precej popoln učbenik, saj obdela osnovna pravila, končnice, srednjo igro, teorijo otvoritev, kratko zgodovino in praktične ter organizacijske probleme pri tekmovanjih. Njeno sistematičnost (razdrobitev tematike srednje igre na neobičajno veliko število razdelkov), njena nazornost (zelo veliko število diagramov), postopnost in navajanje k samostojnosti (primerne naloge, ki naj bi jih bralec sam rešil in katerih rešitev dobi šele na zadnjih straneh), vse te odlike usposabljaajo knjigo za idealen učbenik na šahovskih tečajih.

Kar v knjigi popolnoma pogrešamo, so problemi, skoraj popolnoma pa študije. Verjetno sta se avtorja ustrašila zajetnosti, ki bi jo oboji knjigi prinesli. Tudi o slovenskem šahu je v knjigi malo ali nič. Sicer pa je o tem svojčas izšla posebna knjiga. Mogoče je tudi, da se je eden od obeh avtorjev z zlatim molkom hotel izogniti priložnosti za samopoveličevanje.

V ilustracijo povedanega nekaj sorazmerno izvornih poglavij: Napake pri preračunavanju, Izključitev figur iz igre, Vpliv središča na krilne operacije, Razumevanje pozicije ob menjavah, Omejevanje gibljivosti nasprotnikovih sil, Nekateri zakonitosti središča, Osamljeni kmet na središču, Pobuda, napad in pozicijska osnova. értiev kmeta za pobudo, Kombiniran napad dveh lovcev, Dirigiranje, Vrste obrambe.

Ob koncu pa še citat iz Uvoda v teorijo otvoritev, štirih poglavij, ki niso pust seznam, ampak umna razlaga:

»Sicilijanska obramba že s prvo potezo napoveduje oster odprt boj. Izbira variant je tako-rekoč brezštevna. Če se izkaže, da je neka varianta slaba, se že pokaže druga kot dobra, in tako naprej. Zanesljivo je, da bo analiza te obrambe trajala še zelo dolgo in da bo spremenila marsikatero današnje mišljenje. Značilno za sicilijansko obrambo je, da se vse vrti okoli taktičnih pretenj, od poteze do poteze, zaradi česar je boj zelo napet. Osnovna zamisel sicilijanske obrambe je prepričati belemu, da si zgradi močno središče. Če bo beli hotel odpreti igro, bo moral slej ko prej igrati d4. Tedaj pa bo črni svojega kmeta c zamenjal za kmeta d4 in mu bosta tako ostala dva središčna kmeta proti nemu belemu. Če pa bi se beli takemu načrtu zoperstavil z graditvijo središča -s c3, pa bi si tako odvzel v tej otvoritvi najbolj prikladno polje za razvoj daminega skakača. Beli se torej mora sprijazniti s to izgubo v središču, zato pa je njegov adut bogata figurna igra. Sprijatelj se bosta torej dve različni strategiji — akcija figur proti boju za središče...»

Dekle z zaprtimi očmi

53

Napisal Pierre L'Ermite

Prevedel Lovro Sušnik

Tokrat mu ni skušala več prikriti svojih solzà. On je bil očitno ves iz sebe.

»Kaj vam je vendar, moja uboga Marija?«

»Kaj vam je vendar, moja uboga Marija?«

»To, da sem pri vas neizmerno nesrečna!«

»Pri nas...?«

»Ja, pri vas...«

»Pa kdo... kdo vas dela tako nesrečno?«

»Oče?... On gotovo ne!... Vi ste mu zelo simpatični... Mama?... Uboga mati... Morate ji odpustiti. V bistvu je tako dobra!... Jaz?... Pa saj dobro veste, da jaz... Povejte!... Govorite!... Mogoče Melanija, ta surovina?... Če je samo ona vzrok, jo stlačim v lonec z govedino! Vržem jo čez prag še danes... Veste, kadar me kaka stvar vsega zgrabi, sem strašen!... Dajte... odgovorite!... Morem kaj storiti za vas?... In zdi se mi, da moram, ko vas pa...«

Ludvik je prenehal, prestrašen nad stavkom, ki si ga ni upal dovršiti...

Sama v tem kotu obrežja sta si gledala mlada človeka naravnost v obraz... iz oči v oči... s stegnjenimi rokami, in ne da bi hotela, oba v istem položaju zanosa in bolečine.

Toda beseda, ki je imela biti izgovorjena... ni bila izrečena... Blisk, ki je imel posvetiti, se ni pojavil...

Kaj se je godilo v skrivnostni globini njunih duš? Ludvik se je ustrašil... dekle tudi. In ne da bi nadaljevala pogovor, ki ju je po prvih besedah oba vzburlil — ko eden ni upal z besedo na dan... in druga ni marala slišati..., je Marija napravila isto kot navadno... zbežala je s krikom in z roko na očeh:

»Pustite me, ah... rotim vas... pustite me!«

TRIINDVAJSETO POGLAVJE

Ustrahovana od Celestina, ki ga je še vedno mučil v notranjosti resničen kes, je postala Melanija tisti večer bolj mirna.

NA SMUČEH NA KOTALKAH S FINSKEGA V INNSBRUCK

V soboto je startalo v Lahtiju pet finskih študentov za dolg smučarski tek, vse do Innsbrucka, kjer bodo, kot znano, v kratkem zimske olimpijske igre. Pot, ki je dolga tisoč kilometrov, bodo pretekli na smučeh na kotalkah, ker bodo med potjo pač le redkokje našli sneg. Vsak dan bodo presmučali tako kar precejšnjo razdaljo, kajti v Innsbrucku nameravajo prispeti že 3. februarja. Prinesli bodo pozdrave lahtijskega župana innsbruškemu županu. Hkrati hočejo napraviti nekoliko propagande za svoje mesto, kjer bo leta 1978 svetovno prvenstvo v nordijskih disciplinah.

Ker pa se le še niso popolnoma odrekli upanju, da bodo med potjo naleteli na dobro zasnežene ceste, si peljejo s seboj tudi pet parov navadnih tekaških smučí, da bi se lahko malo smučali tudi zares. Ali pa se jim bo to, upajmo, posrečilo vsaj na tirolskih gorah.

»Končno,« jo je opozoril šofer, »dajo celo morilcu, ki ga bodo obglavili, cigareto ali kozarec ruma... Marija pa je le kradla. Jutri bo izvršena obsodba nad njo; pustite jo torej danes, da použije v miru svojo zadnjo večerjo. Sicer pa vas je tudi gospa prosila. In razen tega je neznošno v kuhinji, kjer se venomer mesarijo.«

»Oh, kaj gospa..., vsedem se nanjo! In kdo pa mesari tu? Jaz se samo branim pred pustolovko, ki je zmožna vsega. Naj bo, bom poškkušala, da se vzdržim... o, ne zaradi gospe, ampak zaradi sebe, ker čutim, da so moji živci zvezani z želodcem.«

In res je njeno veličanstvo zadržalo svojo jezo.

Pred odhodom v sobe je prižgala Marija v jedilnici bakrene svečnike; Ludvik Hughe je prišel kot po navadi po svojega in je prijazno, skoro očetovsko prijel mladenko pod pazduho:

»Ali je nocoj vsaj malo boljše?...«

Marija je skomignila z rameni, kot da je izgubila pogum. To je bil ves odgovor...

»Jutri odpotujem navsezgodaj v Pariz; a če ta teden ne bo boljše, se zanesite name, da bom koj ob vrnitvi nastopil čisto brez vseh ozirrov. Ne bom dobro spal nocoj ob misli, da ste vi neizmerno nesrečni pod streho, ki je moja..., ki je navsezadnje streha poštenih ljudi... Jaz pa hočem, da ste tukaj neizmerno srečni... Čujete, moja Marija?... Ne pravim vam teh besed, le kar tako... v zrak... Ali razumete, da govorim resno... oh, tako resno?...«

Marija je dvignila k njemu oči, v katere so spet prihajale solze...

»Ali mi verjamete, Marija... moja mala, draga Marija?«

»Ja, verjamem vam... Toda vi ne morete nič storiti zame...«

V tem hipu se je zapovedovalno oglasila na hodniku gospa Hughe:

»Kje je gospod Ludvik?«

»Kje hočete, da naj bo!...« je zamrmrala Melanija, ki je tudi prišla po svečnik, kate-rega ni nič potrebovala.

Marija je odšla zadnja navzgor.

Zopet jo je stisnil v grlu duh po cigari... Nezaupno je pogledala..., iskala... Zgodba z njenimi ključi ji je prišla spet na mar... Lega njenega kovčka se ji je zdela spremenjena...

Tedaj ga je odprla, ta kovček, ki je hranil toliko spominov...

Prvi, čeprav površni pogled ji je povedal brez sence dvoma, da je bil kovček odprt in prebrskan. In ko je Marija predevala drugega za drugim kose perila, je zapazila sredi bele svilene bluže debel pepel, odpadel s cigare.

(Dalje)

ČETRTO ŠTEVIKA REVUJE »JEZIK IN SLOVSTVO«

(Nadaljevanje s 6. strani)

Cirila Kosmača. Zanimiva je v tej številki tudi rubrika »Zapiski, ocene in poročila«. Sploh lahko rečemo, da dokazuje tudi ta številka »Jezika in slovstva« nadaljnje in odločno dviganje kvalitete ravni, ki se je začelo pod novim uredniškim odborom.